

OPINIE SEPARATĂ,

expusă în temeiul articolului 27 alin. (5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr. 317 din 13 decembrie 1994 și articolului 67 din Codul jurisdicției constituționale nr. 502 din 16 iunie 1995

1. Prin Decizia nr. 31 din 22 martie 2022 a fost declarată inadmisibilă sesizarea nr. 215a/2021 depusă de dl Alexandr Suhodolski și dna Ivanna Koksal, deputați în Parlamentul Republicii Moldova, privind controlul constituționalității prevederilor articolului I punctul 8 din Legea nr. 102 din 24 august 2021 pentru modificarea Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură.

2. Cu privire la criticile de neconstituționalitate extrinsecă prezentate de autorii sesizării, Curtea Constituțională a reținut că prevederile contestate au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate prin raportare la critici identice de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 149 din 30 septembrie 2021, §§ 48, 49). Astfel, Curtea Constituțională a decis că, în această privință, sesizarea este repetitivă și nu au intervenit elemente noi, de natură să determine reconsiderarea jurisprudenței. Ca urmare, Curtea a declarat acest capăt al sesizării inadmisibil (a se vedea DCC nr. 31 din 22 martie 2022, § 13).

3. Rețin faptul că la Decizia menționată a Curții Constituționale nr. 149 din 30 septembrie 2021 am formulat o opinie separată, inclusiv cu privire la considerentele Curții referitoare la procedura de adoptare a legii (a se vedea §§ 3-11 din opinia separată). Argumentele expuse în opinia separată citată *supra* sunt valabile și pentru prezenta cauză.

4. În opinia separată la Decizia nr. 149 referitor la procedura de adoptare a legii, sub aspectul **termenului oferit deputaților pentru prezentarea propunerilor la conceptul legii pentru prima lectură**, am constatat următoarele.

5. În Decizia nr. 149, cu privire la nerespectarea termenului de cel mult 30 de zile în vederea formulării propunerilor la proiectul de lege pentru examinare în prima lectură, s-a reținut că acest termen este reglementat de legislația infraconstituțională (§ 48) și că deputații interesați, inclusiv opoziția parlamentară, au avut posibilitatea să formuleze amendamente (§ 49).

6. Referitor la acest aspect, în jurisprudența sa recentă, Curtea Constituțională a reținut că dreptul de a depune amendamente urmărește realizarea aceluiași scop – legiferarea, ca și dreptul la inițiativă legislativă, garantat de articolul 73 din Constituție. Astfel, Curtea a statuat că deputații pot depune amendamente la proiecte de legi în baza dreptului lor la inițiativă legislativă (punctul 3 din dispozitiv, §§ 29 și 34 din HCC nr. 28 din 19 noiembrie 2020). **În mod similar, Curtea a reținut că dreptul deputaților de a prezenta propuneri la conceptul proiectului de lege pentru examinare în prima lectură urmărește, de asemenea, scopul legiferării. Prin urmare, acest drept este garantat de articolul 73 din Constituție.** Având în vedere faptul că viciile invocate de autorii sesizărilor au limitat activitatea legislativă a unor deputați, Curtea a reținut că **acestea produc o ingerință în prevederile articolului 73 din Constituție** (HCC nr. 14 din 27 aprilie 2021, § 38). O abordare similară Curtea a avut-o în Hotărârile nr. 19 din 13 iulie 2021 (§ 29) și nr. 21 din 27 iulie 2021 (§ 30).

7. Cu privire la faptul că autorii sesizărilor nu au indicat expres articolul 73

din Constituție, am reținut jurisprudența Curții Constituționale. Sub acest aspect, pentru că este suverană cu privire la competența sa, Curtea a statuat că nu poate fi constrânsă, la examinarea constituționalității unui act normativ, să analizeze dispozițiile criticate doar prin prisma normelor constituționale invocate de către autorii sesizărilor, ci este liberă să le analizeze și în raport cu prevederile constituționale relevante pentru soluționarea sesizărilor, importante fiind argumentele aduse în acest sens (a se vedea HCC nr. 17 din 23 iunie 2020, § 58; HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, § 39; HCC nr. 27 din 13 noiembrie 2020, § 18; HCC nr. 2 din 12 ianuarie 2021, § 24; HCC nr. 14 din 27 aprilie 2021, § 36; HCC nr. 19 din 13 iulie 2021, § 42; HCC nr. 37 din 7 decembrie 2021, § 35).

8. Astfel, în jurisprudența sa, pentru a vedea dacă viciile în discuție afectează constituționalitatea legii contestate, **Curtea a admis acest capăt al sesizărilor pentru examinare în fond** (a se vedea HCC nr. 14 din 27 aprilie 2021, § 38; HCC nr. 19 din 13 iulie 2021, § 29).

9. În plus, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că articolul 73 din Constituție le garantează deputaților prerogativa de a prezenta propuneri și amendamente la proiectul de lege și **acest element poate fi considerat central pentru procedura parlamentară**. Legea fundamentală nu stabilește un termen pentru exercitarea dreptului în discuție. Pentru ca acest drept să fie garantat, parlamentarilor trebuie să li se acorde o perioadă de timp rezonabilă pentru formularea propunerilor și a amendamentelor la proiectele de legi examinate de Parlament (HCC nr. 14 din 27 aprilie 2021, § 64; HCC nr. 19 din 13 iulie 2021, § 62).

10. Curtea a recunoscut caracterul relativ al dreptului deputaților de a formula propuneri și amendamente la proiectele de legi, menționând că Parlamentul poate stabili condiții de admisibilitate a amendamentelor (*e.g.*, termenul depunerii acestora, forma depunerii amendamentelor etc.), care i-ar permite să evite tergiversarea adoptării proiectelor de lege (a se vedea HCC nr. 28 din 19 noiembrie 2020, § 40). Astfel, **Parlamentul poate limita prerogativa deputaților de a formula propuneri și amendamente la proiectele de legi în baza principiului autonomiei parlamentare**. Curtea a reiterat că Parlamentul poate stabili termene pentru depunerea amendamentelor. **Termenele în discuție trebuie să fie rezonabile, pentru a le permite deputaților să analizeze conținutul proiectului de lege și să formuleze amendamente**. În acest sens, **este important** ca, în cazul instituirii unor limitări, **Parlamentul să asigure un echilibru corect între cele două interese aflate în conflict** (HCC nr. 14 din 27 aprilie 2021, §§ 65, 67).

11. În cauza examinată, pe 10 august 2021, la Secretariatul Parlamentului a fost înregistrat proiectul de lege nr. 181 pentru modificarea Legii nr. 3 din 2016 cu privire la Procuratură. Pe 12 august 2021, proiectul de lege a fost examinat în cadrul Comisiei juridice, numiri și imunități. Pe 13 august 2021, Parlamentul a adoptat în prima lectură proiectul de lege menționat. Pe 24 august 2021, proiectul de lege nr. 181 a fost votat în a doua lectură (a se vedea DCC nr. 149 din 30 septembrie 2021, §§ 5-7). Astfel, **deputații au avut la dispoziție trei zile pentru a prezenta propuneri la conceptul legii pentru prima lectură**. Referitor la faptul că deputații interesați au avut posibilitatea să formuleze amendamente și că opoziția parlamentară a formulat mai multe amendamente la proiectul de lege care au fost dezbătute în Parlament (a se vedea DCC nr. 149 din 30 septembrie 2021,

§ 49), notez că **toate amendamentele au fost prezentate de deputați deja după adoptarea proiectului în prima lectură** pe 13 august 2021 (un amendament a fost înaintat pe 16 august, unul pe 19 august, unul pe 20 august și trei amendamente pe 23 august 2021)¹.

12. Așadar, consider că, prin prisma criticilor de neconstituționalitate extrinsecă, **Curtea trebuia să declare sesizarea admisibilă și, în cadrul examinării acesteia în fond, să verifice dacă la adoptarea Legii contestate Parlamentul a asigurat un echilibru corect între dreptul deputaților de a formula propuneri la conceptul legii pentru prima lectură și principiul autonomiei parlamentare** (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 14 din 27 aprilie 2021, §§ 66-68).

Judecător al Curții Constituționale

Serghei ȚURCAN

22 martie 2022

¹<https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelelegislative/tabid/61/LegislativId/5572/1anguage/ro-RO/Default.aspx>